

Вітвіцький Сергій Сергійович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

Фесенко Наталія Сергіївна

студентка факультету № 4

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО ЯК ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Основний закон України регламентує та гарантує кожному громадянину право захищати свої права і свободи, права і свободи інших людей від протиправних посягань, у тому числі від посягань представників органів державної влади. Так, ст. 55 Конституції України [1] закріплює одну з найважливіших гарантій здійснення як конституційних, так і інших прав і свобод людини і громадянина – право особи на судовий захист, у тому числі на оскарження до суду незаконних дій чи рішень органів державної влади і місцевого самоврядування, а також їх посадових осіб. Проте необхідно погодитись, що це право не могло бути реалізовано особою повністю досить тривалий час, оскільки не існувало інституту адміністративної юстиції. Тільки з прийняттям Верховною Радою України 06 липня 2005 р. Кодексу адміністративного судочинства України [2], який набрав чинності 01 вересня 2005, це право можна вважати повною мірою реалізованим, оскільки норми зазначеного кодексу передбачають захист прав особи в публічних відносинах, тобто у відносинах з державою.

Питанням адміністративного судочинства значну увагу приділяли такі вчені як В. Авер'янова, Н. Задира, Ю. Козлов, Л. Крупнова, Б. Лазарєв, Д. Роженько, Ю. Педько, Н. Саліщева, А. Селіванова, О. Ситніков, М. Смокович, В. Сорокін, Ю. Старілов, В. Стефанюка, В. Шишкіна та інші.

Орієнтація нашої країни на побудову правової, демократичної держави та входження до Європейського Союзу передбачає наявність ефективного механізму захисту прав і свобод людини-громадянина. Одним із елементів цього механізму є дієва система судового захисту фізичних та юридичних осіб від порушень їх прав і законних інтересів з боку органів державного управління у сфері публічно-правових відносин [3, с. 170].

Завдання адміністративної юстиції співпадають із загальними завданнями судочинства як одного з різновидів державної влади в системі розподі-

лу влади. В контексті зазначеного це є не що інше, як розгляд і вирішення спору про поновлення порушених суб'єктивних прав громадян і організацій, а отже, зміцнення законності в нашій державі. Із зазначеного випливає, що безпосереднім завданням адміністративного судочинства є вирішення адміністративно-правових спорів у сфері державної влади та управління [4, с. 278].

Кодекс адміністративного судочинства України під адміністративним судочинством розуміє «діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України. Завданням цього судочинства є захист прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень» [2]. Проте в науковій сфері не існує єдиного визначення адміністративного судочинства. Серед вітчизняних вчених існує велика кількість поглядів на визначення цього поняття. Часто адміністративний процес тлумачать як порядок застосування норм матеріального публічного права адміністративними судами України в результаті вирішення індивідуальних спорів та спорів між суб'єктами правовідносин [5, с. 87].

Сутність даного інституту полягає в тому, що адміністративне судочинство є окремим видом судочинства, яке існує окремо від конституційного, кримінального, цивільного, господарського і полягає у вирішенні адміністративними судами публічно – правових спорів; це інструмент забезпечення верховенства права шляхом дотримання законності в сфері реалізації виконавчої влади і місцевого самоврядування; є способом судового контролю за законністю актів органів державної влади; механізмом вирішення адміністративних спорів між громадянами та органами, що реалізують публічно-владні повноваження [6, с. 834].

Отже, адміністративне судочинство можна визначити як інститут захисту прав та свобод людини і громадянина, юридичних осіб від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій. Цей інститут захисту прав є практичною реалізацією ст. 55 Конституції України, що закріплює право на судовий захист та є проявом демократичної держави, яка не допускає свавілля з боку органів державної влади, та визнає принцип верховенства права основоположним у своїй діяльності.

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35, 35-36, 37. – Ст. 446.

3. Крупнова Л. В. Адміністративне судочинство у забезпеченні захисту прав громадян / Л. В. Крупнова // Науковий вісник Національного університету ДПС України (еко-

номіка, право). – 2012. – № 4 (59). – С. 168-173.

4. Задирака Н. Ю. Адміністративне судочинство в Україні: актуальні проблеми / Н. Ю. Задирака // Форум права. – 2012. – № 3. – С. 277-281.

5. Ситніков О. Ф. Адміністративне судочинство як форма захисту прав, свобод та інтересів людини і громадянина / О. Ф. Ситніков // Право і безпека. – 2013. – № 1 (48). – С. 86-90.

6. Роженко Д. В. Поняття й ознаки адміністративного судочинства та місце у ньому письмового провадження / Д. В. Роженко // Форум права. – 2013. – № 1. – С. 831-836.

Вітвіцький Сергій Сергійович

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

Нетяга Максим Ігорович

студент факультету № 4

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ

На даному етапі розвитку української держави, реформ її правової та судової систем, а також виборчого законодавства, як ніколи постає актуальним питання про створення досконалого законодавства для належного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших суб'єктів при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства. Якісний та дієвий судовий захист прямо залежить від того, як повно і всебічно будуть з'ясовані обставини справи, підтверджені належними та допустимими доказами. Саме тому необхідним є всебічне наукове і практичне дослідження доказів та процедури по доказуванню в адміністративному судочинстві, зокрема в актуальних на даний момент адміністративних справах, пов'язаних з виборчим процесом

Доказами в адміністративному судочинстві є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення осіб, які беруть участь у справі, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються судом на підставі пояснень сторін, третіх осіб та їхніх представників, показань свідків, письмових і речових доказів, висновків експертів.